

НАПРЯМ 3. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Данильчук Л. О.
*доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки*

Романовська Л. І.
*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки*
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький, Україна

ДО ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ МОЛОДІ: МОЛОДІЖНА ЗАЙНЯТИСТЬ

Трансформаційні зміни в Україні обумовлюють низку проблем, однією із яких є соціальний захист молоді. Підвищення реальної заробітної плати, створенні робочих місць, молодіжна зайнятість (молодіжне безробіття) залишаються проблемними питаннями. Відсутність чітких послідовних дій з боку держави, обумовлює наступне: молодь, у силу різноманітних обставин, виявляється заручником кризових ситуацій, вирішення яких іноді буває трагічним. Відсутність роботи, житла, можливості будувати своє майбутнє призводить до того, що молоді люди часто потрапляють у критичні ситуації: їх експлуатують у на найважчих та ризикованих роботах за мізерну плату; роботодавці, порушуючи закон, можуть тримати людину у рабстві; молодих людей залучають до роботи у сфері секс та порноіндустрії; залучають та наркотрафіку; шляхом обману, втягують у боргову кабалу; використовують у незаконному донорстві органів (іноді молоді люди самі ініціюють продажу органів чи власних дітей) та ін. Такі обставини обумовлюють дослідження реальної ситуації щодо соціального захисту молоді, а саме: молодіжної зайнятості (молодіжного безробіття) в Україні, що є метою нашої статті.

Здійснений науковий пошук дає підстави стверджувати, що вагомим питанням у колі молодіжних проблем є саме молодіжна

зайнятість, яка тісно пов'язана із загальною ситуацією у сфері зайнятості. Проте вона має свої власні виміри та проблеми, що вимагають специфічних заходів у відповідь. Вісімдесят п'ять відсотків молодих людей живуть у країнах, що розвиваються, де багато хто з них є особливо вразливими щодо потрапляння у крайню бідність. В економічно розвинених країнах безробіття молоді може буди пов'язане з періодом закінчення школи і переходу у робоче життя, різними формами дискримінації, невідповідним становищем, пов'язаним із відсутністю досвіду роботи, циклічними тенденціями ринку праці та деякими структурними факторами. У країнах, що розвиваються, безробіття молоді може бути пов'язане з недостатнім розвитком та зростанням економіки, і може негативно впливати на тих, хто не має користі та вигоди від глобалізації. У багатьох бідних країнах безробіття та бідність працюючих є актуальними і нагальними проблемами більшості молодих жінок та чоловіків, які намагаються заробляти на життя заробітчанством.

В Україні велика кількість сільської молоді з низьким рівнем освіти не мають можливості досягти успіху, що спричинено відсутністю підтримки зі сторони політики, інфраструктури та задіяних ресурсів. Це має важливі наслідки для сільського господарства. Виключені з ринку праці молоді люди вважають себе ізольованими від суспільства, розчарованими відсутністю можливостей та без фінансових засобів і є найбільш вразливими щодо поведінки, загрозливої як для особистості, так і для суспільства, а також більш схильні до втягування у незаконну або небезпечну діяльність.

Окремі характеристики та виміри молодіжної зайнятості відрізняються у залежності від статі, віку, етнічного походження, рівня освіти та професійного навчання, сімейного походження, стану здоров'я та працездатності тощо. Деякі групи більш вразливі та натикаються на окремі перешкоди, коли поступають та перебувають на ринку праці. Небезпека криється у тому, що, якщо постійно скаржитися на цю ситуацію, то вразливі групи молоді можуть перестати шукати роботу, вважаючи, що все це марно. Вони втрачають довіру до системи управління, яка на їхню думку не є спроможною втілити у життя їхні очікування, і у крайніх випадках, це може призвести до політичної нестабільності та зростання екстремізму.

У вирішенні проблеми безробіття багато молодих людей намагаються заробити на життя у неформальній економіці, оскільки

центри зайнятості не завжди можуть запропонувати працевлаштування. Дуже часто молодь звертається до посередників (фірм по працевлаштуванню) чи користуються послугами інтернет-агенств, які не мають відповідного/належно оформленого офіційного дозволу на здійснення такої діяльності. Останні, у свою чергу, нерідко є залученими до злочинної діяльності, особливо у контексті торгівлі людьми.

Зауважимо, що особливо важка ситуація склалася стосовно випускників інтернатних закладів. Як стверджують вітчизняні науковці: «Випускники інтернатних закладів залишаються однією з найбільш вразливих соціальних груп, яка потребує професійної підтримки, особливо у перехідний період від завершення перебування в інтернатному закладі до самостійного життя в громаді. ... Здебільшого випускники інтернатних закладів мають труднощі у виборі професії, яка б відповідала їх потребам та інтересам, виборі вищого навчального закладу для її здобуття, а потім – у завершенні обраної освіти, пошуку роботи і збереженні стабільності та зростання у професійній діяльності» [1, с. 121].

Наявний ряд проблем у галузі професійно-технічної освіти. Як приклад, професійно-технічні навчальні заклади не займаються працевлаштуванням випускників і не видають довідок про відсутність направлення та місця для працевлаштування, а центри зайнятості не ставлять на облік без такої довідки. Таким чином, створюється кризова ситуація, коли молода людина змушена шукати нелегальні шляхи працевлаштування, оскільки більшість роботодавців не зацікавлені в офіційному оформленні такого працівника, або перевага надається працівникам із вищою освітою.

Про порушення прав молодих спеціалістів/неповнолітніх осіб постійно зазначаю міжнародні організації, особливо МОП. Однак, не можна констатувати, що ситуація змінюється на краще. Наразі офіційна статистика про наявність та кількість судових справ з порушення зазначених статей – відсутня. Такі обставини можна коментувати наступним:

1. Відсутність чіткого виконання закону з боку роботодавців.
2. Незнання своїх прав з боку молодих спеціалістів.
3. Корупцією на різних рівнях виконавчої влади.
4. Відсутністю контролю з боку держави.
5. Загальною економічною і правовою ситуацією в Україні.

Отже, молодіжна зайнятість імпліцитно пов'язана з загальною економіко-політичною стратегією розвитку країни, що дає підстави

стверджувати про необхідність реалізації обґрунтованого та виваженого соціального захисту молоді, тобто, системи економічних, правових, адміністративних, організаційно-фінансових заходів із проблеми молодіжної зайнятості в Україні. Такий захист повинен здійснюватися за підтримки інформаційним забезпеченням державними і неурядовими організаціями з урахуванням національних пріоритетів, оскільки молода людина в пошуках соціальних гарантій часто стає заручником кризової ситуації.

Список літератури:

1. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.: Ч. 2 (Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми) / А. В. Аносова, О. В. Безпалько, Т. П. Цюман та ін. / За заг. ред. Т. В. Журавель, З. П. Кияниці. К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 352 с.

Поляк О. В.

*кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри педагогіки,
психології та теорії управління освітою*

Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області
м. Чернівці, Україна

СКЛАДОВІ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ ТА ЇХ МІСЦЕ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

Педагогічний персонал сучасної системи освіти в Україні, який має поважати себе, дбати про свій імідж та репутацію мусить бути схильним вибудовувати свою освітню діяльність на основі «самоменеджменту», що дає можливість, на думку К. Андрющенко «самостійно управляти своєю професійною діяльністю з використанням знань, умінь і навичок, які направлені на розвиток власного інтелектуального потенціалу, а також ефективно його використовувати на задоволення своїх потреб та досягнення загальних цілей організації» [1].

Щодо досліджень з окресленого питання, то слід зауважити, що на сьогодні за допомогою Інтернет мені вдалося виявити 29 наукових праць українських вчених за 2000-2020 роки, в назвах